

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 12. marca 2020 - Leto XXX, št. 11

stran 2

»Na naši šoli se med seboj vsi dobro poznamo«

NA GORNJEM SENIKU IN V ŠTEVANOVCIH SO OTROCI VESELI PRIČAKALI PUST
stran 4

»GNAUK TŪ BOLI, GNAUK TAM BOLI ...«
stran 8

PAPIRNATE ...
stran 9

»Na naši šoli se med seboj vsi dobro poznamo«

Predvideva se, da bo Vladni urad Železne županije za dvojezičnega izobraževanja - ki so ga na šoli uvedli septemb-

Učiteljica Judit Ōze s svojimi pridnimi števanovskimi učenci

termine vpisov na osnovne šole določil dneve na sredini aprila, zato so v prvih tednih marca tudi na dvojezičnih osnovnih šolah na Gornjem Seniku in v Števanovcih priredili informativna dneva. Slednja, manjša ustanova, je svoja vrata na stežaj odprla 4. marca v jutranjih urah, ko so lahko malčki in njihovi starši najprej prisluhnili splošni predstavitvi šole, nato pa so se - skupaj z radovednimi starši že vpisanih učencev - udeležili nekaterih učnih ur. V telovadnici števanovske šole so se na začetku dneva zbrali štirje bodoči prvošolčki, nekateri v spremstvu svojih mamic ali očetov, prišla pa je tudi ena od babic. Prisotne je najprej v imenu upravljalca ustanove pozdravil predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec, nato pa predstavil trud krovne organizacije za zagotovitev nemotenega delovanja obeh porabskih dvojezičnih osnovnih šol. Izpostavil je tudi družinsko vzdušje na števanovski šoli, kjer se po njegovih besedah posvečajo vsakemu od učencev. Naštel je še izvenšolske dejavnosti, ki dopolnjujejo dvojezični pouk, oziroma opozoril na možnost brezplačnega prevoza od doma do šole skozi vse leto. Ravnateljica Agota Holec je nato navedla podatek, da se

ra 2007 - trenutno udeležuje 41 učencev v 8 ločenih razredih. »Šolski zakon predpisuje najmanj 8 učencev v posameznih razredih, občni zbor upravljalca pa je lani enoglasno dovolil oblikovanje 1. razreda z le dvema prvošolcema,« je

Poslopje DOS Števanovci se že dobro desetletje postopoma prenavlja

povedala ravnateljica in izpostavila, da ima obveznih tedenskih 5 ur slovenskega jezika in 1 učno uro spoznavanja slovenstva vsak učenec šole. »Pouk slovenščine se prične z osnovami jezika, ki jih vsi lepo usvojijo,« je prisotne opogumljala Agota Holec in dodala, da se k vsemu temu kasneje pridružijo še dvojezični predmeti: glasbena, likovna, telesna in tehnična vzgoja oziroma spoznavanje okolja. Dve učiteljici razrednega pouka že razpolagata s po-

trebnim jezikovnim izpitom iz slovenščine, tako bo od septembra mogoče, da izvaja dvojezični pouk v nižjih razredih po ena pedagoginja samostojno. Na šoli je sicer zaposlenih 10 učiteljev in učiteljica-asistentka iz Slovenije, smo še izvedeli, od 4. razreda dalje pa se odvija tudi pouk nemškega jezika.

Ravnateljica je nato natančneje predstavila že omenjene izvenšolske dejavnosti: folklorno skupino (ki, žal, že tretje leto nima lastnega harmonikarja), lončarski krožek (z mojstrom iz Slovenije in vsakoletnim mednarodnim lončarskim taborom), pevski zborček ter rokodelske delavnice. Vodstvo šole se že vrsto let trudi, da bi ob učenju madžarskih citer učencem omogočilo tudi spoznavanje s prijemi na harmoniki. Pet šolskih ur telesne vzgoje - in

sosednjem župnišču.

Kot del programa za varovanje kulturne dediščine se načrtuje izdaja delovnega zvezka za učence 7. razreda, v katerega naj bi števanovski šolarji vključili porabske pravljice

večje doživetje zanje pa so zagotovo enotedenske jezikovne počitnice na slovenski Obali,« je poudarila ravnateljica.

Obsežna obnovitvena dela so se na šolskem poslopju pričela v šolskem letu 2008/9, ko so zamenjali streho, vrata in okna oziroma dokončali izolacijo. Kasneje je prišlo do prenove sanitarij in tlakovanja na dvorišču, asfaltirano je bilo nogometno igrišče. »Od septembra nam bo na voljo večja telovadnica,« je podporo Vlade Madžarske najavila Agota Holec, ki se je za dosedanjo pomoč madžarske

Szilvia Szabó uvaja šolarje v skrivnosti dvojezične matematike

države tudi zahvalila. »Na naši šoli se med seboj vsi dobro poznamo, starejši učenci pomagajo mlajšim,« je poudarila ravnateljica, ki pravi, da so njeni sodelavci odprti tudi do staršev. Kakor nam je kasneje zaupala, pričakovati je, da se bo aprila na šolo vpisalo šest novih prvošolčkov: trije iz domačega vrtca, deklica iz slovenske skupine monoštrskega vrtca ter malčka iz madžarske vasi Vasszentmihály. Prav majhnost, torej nizko število učencev v posameznih razredih, je najbolj privlačna lastnost šole v očeh staršev bodočih prvošolcev. Kakor pa je tudi predsednik DSS Karel Holec poudaril: ob tem, da se vpiše čim več učencev in se tako ohrani šola, je še večjega pomena, da se ti učenci tudi čim bolje naučijo slovensko. (Slika na 1. strani: Starši in malčki so se udeležili učne ure slovenščine z ravnateljico Agico Holec.)

prizadevanja učiteljice - pa so obrodili sadove na vsakovrstnih športnih tekmovanjih. V okviru raznih šolskih programov dobijo šolarji brezplačne mlečne izdelke in sadje za zajtrk, kot noviteto pa je Agota Holec omenila projekt z nazivom »Šolski vrt«: v sklopu le-tega bodo učenci v grede posadili cvetlice in zelenjavo, ki jih bodo nato gojili v okvirih likovne in tehnične vzgoje. Tri dnevne obroke ali pa samo kosilo šolarjem zagotavlja hotelska kuhinja v vasi, ki s hrano postreže na

ekskurzijo v Slovenijo. »Naj-

-dm-

V Dneve evropske kulturne dediščine bo vključeno tudi Porabje

Generalni konzulat RS v Monoštru je 27. februarja skupaj z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije predstavil projekt Dnevi evropske kulturne dediščine, ki bodo potekali od 26. septembra do 10. oktobra. Predstavitve so se udeležili predstavniki porabskih krovnih manjšinskih organizacij, dvojezičnih šol, društev in medijev.

Koordinatorica projekta Nataša Gorenc je spregovorila o letošnji temi „Spoznaj? Varuj! Ohrani.“ ter dosedanjih izkušnjah in prireditvah v okviru projekta, v katerem je Slovenija ena najbolj dejavnih držav. Izpostavila je interes, da se Slovensko Porabje vključi kot del skupnega slovenskega kulturnega prostora. Ciljne skupine, ki jih nagovarjajo, so vse generacije - od najmlajših vrtčevskih otrok do radovednežev v tretjem življenjskem obdobju. Vključeno je izjemno široko področje kulturne in z njo povezane naravne dediščine, nepremična in premična kulturna dediščina.

Generalna konzulka Metka Lajnšček je pobudo pozdravila. Porabje ima izjemno bogato kulturno dediščino, ki jo je vredno prikazati, ohraniti in prenesti na mlajše rodove. Med identificiranimi področji

Pogovor na Generalnem konzulatu R Slovenije v Monoštru

porabske kulturne dediščine, ki bi jih lahko predstavili v okviru prireditve Dnevi kulturne dediščine, so bili izpostavljeni: spominski zbirki v Kúharjevi spominski hiši in muzeju Avgusta Pavla; prireditve, ki ohranjajo nekdanje

šege in običaje, kot sta vražja noč in borovo gostüvanje; ohranjanje starih obrti, med katerimi so lončarstvo, pletenje košar, izdelava papirnatih rož. Del bogate kulturne dediščine Slovenskega Porabja pa

je tudi porabsko narečje, ki ga je vredno ohraniti. Slednje bi predstavili na medgeneracijski delavnici, v okviru katere bi starejše generacije porabske predstavljele mladim.

Brigitta Soós
Foto: K. Holec

SODELOVANJE S CENTROM ZA SLOVENŠČINO KOT DRUGI IN TUJI JEZIK

Na začetku februarja sta nas v Porabju in v Sombotelu obiskali predstavnici Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik, ki deluje v okviru Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. S Simono Kranjc, predstojnico Centra, Mojco Nidorfer Šiškovič, vodjo programa Slovenščina na tujih univerzah, ter z lektorico slovenskega jezika Mojco Jesenovec, ki poučuje v Univerzitetnem središču Savaria v Sombotelu, sta se v torek, 4. februarja 2020, v prostorih Državne slovenske samouprave sestala predsednik Karel Holec in ravnateljica DOŠ Jožefa Košiča Ildiko Dončec Treiber, sestanka pa se je udeležila tudi generalna konzulka RS v Monoštru Metka Lajnšček. Na sestanku smo se pogovarjali o možnostih tesnejšega sodelovanja pedagoških delavcev v celotni dvojezični izobraževalni vertikali, od vrtcev, osnovnih in srednje šole, do katedre za slovenistiko na Pedagoškem centru Dániela Berzsenyija v Sombotelu. Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik je osrednja slovenska organizacija, ki pokriva široko paleto dejavnosti, povezanih s področjem slovenščine kot drugega in tujega jezika, med drugim razvija metodologijo poučevanja slovenščine kot nematerne jezika,

izobražuje učitelje s tega področja in razvija ter izdaja sodobna učna gradiva za slovenščino kot drugi in tuji jezik. Lektorica Mojca Jesenovec, ki je v Sombotel napotena preko programa Slovenščina na tujih univerzah, se je na osnovi tega prvega sestanka pretekli teden na Državni slovenski samoupravi že sestala z ravnateljicama in večino učiteljev obeh dvojezičnih osnovnih šol, z vzgojiteljicami iz vrtca na Gornjem Seniku in učiteljem slovenskega jezika na osnovni in srednji šoli v Monoštru, srečanja pa sta se udeležili tudi ravnateljici obeh monoštrskih šol, kjer se poučuje slovenščina. Učiteljem in vzgojiteljicam bo lektorica na tedenskih srečanjih skušala pomagati na področju metodike poučevanja slovenščine kot tujega jezika in jih usmerjati glede učnih gradiv in rabe slovenščine v okviru dvojezičnega pouka in medpredmetnega povezovanja. Simona Kranjc in Mojca Nidorfer Šiškovič sta se 5. februarja 2020 sestali še s sodelavkami Oddelka za slavistiko v Sombotelu in direktorico Inštituta za filologijo Katalin Horváth Molnár. Pogovor je potekal o trenutni situaciji študijskih programov slovenistike in o njihovi prihodnosti.

Mojca Jesenovec

Mura Raba Tour na turističnem sejmu v Budimpešti

Med 27. februarjem in 1. marcem je na razstavišču Hungexpo v Budimpešti potekal že 43. mednarodni turistični sejem Utazás Kiállítás, ki spada med največje in najpomembnejše tovrstne sejme na Madžarskem. Skupaj z lokalnimi turističnimi ponudniki so se ga udeležili tudi partnerji projekta Mura Raba Tour.

Slovenski veleposlanik Robert Kokalj na stojnici Mura Raba Tour-a

Cilj sejemske udeležbe je bila predstavitev regije med Muro in Rabo kot turistične destinacije s številnimi možnostmi aktivnega preživljanja prostega časa, tematsko vezanimi na štiri različne programe, to so konjeništvu, vodni turizem, kulturni turizem in pohodništvo. Gre za povsem nove nosilne tematike, ki v našem prostoru še niso izkoriščene ter omogočajo aktivno preživljanje prostega časa v podeželskih in turistično zapostavljenih regijah projektnega območja. Vodni program ponuja doživetje rek Mure in Rabe iz rafta ali kanuja, konjeniški program jahanje in vožnje s konjsko vprego ob nekdanji »železni zavesi«, pohodni program možnost pohoda po graničarski poti s prikazom življenja obmejnih varuhov v okviru stalne muzejske zbirke Varuhi meje, kulturni program pa odkritje skrivnostne zgodovine upornih Krucev.

Skupni nastop in predstavitev projekta Mura Raba Tour je potekala pod okriljem projektnega partnerja Turistično društvo Monošter, dogodka pa smo se udeležili tudi ostali partnerji. Med prvimi obiskovalci sejma smo na naši stojnici imeli priložnost sprejeti veleposlanika Republike Slovenije v Budimpešti, Roberta Kokalja, ki je čezmejno sodelovanje med Slovenijo in Madžarsko pozdravil z navdušenjem. Udeležba na sejmu je bila odlična priložnost za promocijske namene novonastalih tematskih turističnih programov, v pomoč pa so nam služili večjezični promocijski materiali, kot so turistični zemljevid, zloženke, katalog lokalnih turističnih ponudnikov, zastave in panoji s fotografijami naravnih in kulturnih biserov čezmejne regije. Sejem, s skupaj več kot 400 razstavljavci, si je ogledalo več kot 35.000 obiskovalcev iz Madžarske in drugih evropskih držav.

Projekt Kreiranje in plasiranje novega čezmejnega produkta aktivnega turizma kot integralnega dela sodobne turistične ponudbe med Muro in Rabo, z akronimom Mura Raba Tour je sofinanciran iz Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Madžarska za obdobje 2014-2020.

Direktorica hotela Lipa Anita Vajda v pogovoru z obiskovalcem sejma

PREKMURJE

Smola, takša pa ovakša

Smola, keleči izcedek, se začne cediti vō iz drevja, spoj iz krispanov, če zarezemo ali zasekamo v njega. Pravimo pa tudi, ka ma človek smolo, če se njemi kaj lagvoga zgodi oziroma se njemi kaj ne zošika.

Brodim, ka v Lendavi zdaj gé dosta takših, steri pravijo, ka so meli smolo. Na ministrstvu za kulturo v Ljubljani so pred dnevi vōrazglasili varaše, steri so prišli v končni izbor za naziv Evropska prestolnica kulture (EPK) 2025. Predsednica sveta neodvisnih strokovnjakov za izbor EPK Cristina Farinha je bila tista, stera je vōrazglasila, ka so v drūgi kraug izbora prišli Ptuj, Nova Gorica, Ljubljana in Piran, »osmoljenca« pa sta Kranj in Lendava, kandidatura stera sta lani podprli tudi obe krovni organizaciji Porabskih Slovincov. Štirge vōodabrani varaši morejo zdaj dopuniti svoje koncepte v konkretne predloge. Šteri od njih de na konci tudi vōodabrani za EPK 2025, pa de se znalo konec toga leta.

Smolo, pravijo, ka majo tudi tisti, steri so rojeni 29. februara, vej pa za istino svoj rojstni den leko svetijo samo vsakšo štrto leto. Med temi »smolčki,« je tudi Vaneja iz vinogradniške držine Steyer iz Plitvice pauleg Gornje Radgone. Vsakše štiri leta na prestopni den oziroma Vanejin rojstni den v čast slavljenske pripravijo posebno smolčkovo trgateg naravno posušenoga grauzdja, sorte dišeči traminec. Iz njega do po štiri lej-taj dali na trg vino Vaneja, letnik 2019. Priprave na tau posebno trgateg se pri Steyerovih začnejo že leto prva. Tak so lani septembra porezali šparone (enoletne mladike trte) z grauzdjom vrej in jih obesili v enoj ekstra iži, čista pod strejo, gé se je na mrazi in vōtri tau grauzdje lepau naravno posušilo.

Silva Eöry

NA GORNJEM SENIKU IN V ŠTEVANOVCIH SO OTROCI VESELI PRIČAKALI PUST

»Kusta repa, dugi len, fašenek je celi den.«

Na pustni dogodek smo se v vrtcu pripravljali že nekaj časa, in sicer z učenjem novih pesmic in deklamacij ter s pustnim plesom in rajanjem. Tudi igralnico smo vzgojiteljice in otroci okrasili s pustnimi okraski in drugimi zanimivimi izdelki. Preoblačili smo se v pustne kostume in jih poimenovali, izrezovali

Kurenti so nam žezeleli srečo in pregnali zimo

kostume iz časopisov in spoznavali različne maske, med njimi tudi znamenitega kurenta, ki nastopa v tradicionalnem kurentovanju v Sloveniji. Izdelali smo papirnato lutko kurenta, ki smo si jo lahko nadeli na roke in z njo posnemali poskakovanje in zibanje kurentov. Ogleдали smo si še videoposnetek, ki prikazuje kurente, na Gornjem Seniku pa so nas celo obiskali pravi kurenti. Le-ti so iz dežele odgnali zimo in priklicali srečo in dob-

Nastop otrok iz Vrtca Števanovci

ro letino. Skupine kurentov, ki nas je pričakala pred gornjeseniškim vrtcem in šolo, smo se vsi silno razveselili. Prav nihče se ni bal njihovega bučnega zvonjenja in poskakovanja. Potem ko smo si jih dobro ogledali in se z njimi tudi fotografirali, so si kurenti sneli naglavne maske in nas ogovorili. Povedali so nam, da prihajajo s Ptuja in da odganjajo zimo ter nam prinašajo srečo. Otroci so pustno dogajanje z zanimanjem spremljali, si ogledovali kurente in se z njimi tudi poskušali pogovarjati. Prav tako so si upali otipati njihove čudovite kostume in velike zvonce, ki so jih nosili pripete na verigi okoli pasu. Kurenti so s svojim obiskom pričarali pravo pustno vzdušje med otroci in tako poskrbeli za nepozabno srečanje otrok z njimi. To srečanje je zelo obogatilo naše praznovanje pustnega torka, ko smo se otroci in vzgojiteljice tudi sami našemili v pustne šeme in postali maškare. Na koncu smo se vsi skupaj še posladkali z okusnimi krofi, ki so jih za nas pripravile prijazne kuharice, ter se udeležili

PUSTOVANJE V VRTCIH MONOŠTER IN SAKALOVCI

Na pustni torek je bilo v vrtcih že navsezgodaj veselo. Maškare so glasno pele in rajale ob pustni glasbi. V monoštrski slovenski skupini Zvezdice smo tudi letos uprizorili otroš-

Maškare so glasno pele, igrale na glasbila, razveselile vaščane in seveda odganjale zimo. Popoldne smo se zbrali v kulturni dvorani Sakalovci, kjer sta Zveza Slovencev na

V Vrtcu Monošter smo pripravili borovo gostüvanje

ko borovo gostüvanje. Že nekaj dni prej smo izdelovali rože iz krep papirja, s katerimi smo okrasili naš voz in bor. Razdelili smo si vloge in pripravili obleke. Ta stari slovenski običaj smo pokazali predvsem skozi tradicionalne like, povorko z vlečenjem bora in petjem pustnih pesmic. Naša povorka se je vila skozi

Madžarskem in Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci pripravili pustno prireditev s pestrim programom. Najprej smo si ogledali pripravo krofov, naši malčki pa so z veseljem pomagali kuharici pri valjanju in izrezovanju krofov iz testa. Sledil je kulturni program, ki so ga otvorile naše majhne maška-

Na ulični povorki v Sakalovcih

ves vrtec, saj smo se pokazali vsem skupinam, ki so nas z radovednostjo opazovale. V vrtcu Sakalovci je dopoldne potekalo pustovanje skupaj s starši. Veselo rajanje se je nadaljevalo s povorko skozi vas.

re - otroci iz vrtca. Predstavili smo se s pustnimi pesmicami, deklamacijami in plesom.

*Napisala vzgojiteljica asistentka: Romana Trafela
Fotografirali: Romana Trafela in Szilvia F. Goczan*

li skupnega rajanja s starši in starimi starši v Kulturnem domu. Otroci so lahko spoznavali, da je pustni čas čas zabave, veselja, norčij in sladkanja s krofi. Čas pusta je tako v vrtcu minil z veliko mere razigranosti, dobre volje, predvsem pa želje po čudoviti pomladi, obsijani s toplim soncem.

*Zapisala: Andreja Serdt Maučec
Foto: Izabella Vajda-Petres in Evelin Császár*

Naredil je videoprojekt o sodi

Levente Nagy, učenec 8. razreda DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku, je pripravil svoj prvi videoprojekt z naslovom „Szikvizikum“, pri tem mu je pomagal tudi oče.

»Soda se šteje od leta 2013 za hungarikum. Samo tista gazirana voda se sme imenovati soda (szikvíz), ki je pohinjena v plastenko ali balon s specifično glavo,« je razložil Levente.

»Nalogo sem pripravil na podlagi razpisa Pedagoške strokovne službe Železne županije z naslovom Izberimo si poklic!« je povedal učenec, ki je na šoli odličnjak in zaradi očetovega poklica – le-ta polni in distribuira »saudarsko vodau« – veliko ve o mineralnih vodah in tudi o sodi (Soda voda je zastarel izraz, danes uporabljamo poimenovanje soda).

Učenec, ki ima po mamini stra-

ni slovenske korenine, je povedal, da je na Madžarskem Ányos Jedlik leta 1826 dosegel lepe rezultate pri proizvodnji sode. Takrat je želel mineralno vodo, ki so jo iz Balatönfűreda tovorili v Győr, nadomestiti z umetno gazirano vodo. Najprej je svojo gazirano vodo, ki jo je naredil z napravo »apparatus acidularis« preizkušal le med redovniki svojega reda, v večjih količinah jo je začel proizvajati šele leta 1828.

»Zanimajo me tisti poklici, ki izumirajo in jih prav zato moramo pokazati našim vrstnikom,« pravi Levente, ki bo šolanje

nadaljeval v srednji šoli v Szombathelyu, kjer bi si rad pridobil znanje tudi na področju priprave filmov.

Snemanje videofilma je trajalo dan in pol, v filmu predstavi, kako se naredi umetno gazirana voda (soda). Film si lahko ogledate na njegovi spletni strani (po registraciji) in ga lahko ocenite do 4. aprila.

L.R. Horváth

Bálint Papp na čelu MURABA EGTC

Na zadnjem zasedanju madžarsko-slovenskega teritorialnega združenja MURABA so odločali tudi o kadrovskih zadevah. Ker bo dosedanja direktorica Reka Dancsecs postala mamica, so naloge direktorja zaupali referentu za strategijo in razvoj mono-

naslov diplomske naloge je bil Problematika obmejnega sodelovanja v zrcalu slovensko-madžarskih stikov. Takrat mi je veliko pomagal in svetoval bivši predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök,« je povedal Papp.

Bálint Papp je poudaril, da je

Bálint Papp že dalj časa dela na čezmejnih projektih

štrske občine Bálintu Pappu, ki je funkcijo prevzel s 1. marcem.

Novi direktor je povedal, da dobro pozna možnosti slovensko-madžarskega sodelovanja, saj je pred tem delal na več Interreg projektih na slovensko-madžarskem obmejnem območju.

»Svojo prvo diplomo sem pisal na mednarodnih odnosih,

združenje v treh letih obstoja pripomoglo k ohranitvi identitete obmejnega prebivalstva in h gospodarskemu sodelovanju na področju turizma. Glede ciljev združenja je omenil, da si želijo obdržati mlade na tem območju oziroma iščejo nove razpise in projekte na področju razvoja kulturnega in turističnega sodelovanja.

LR Horváth

Forum zagovornice v Budimpešti

Slovenska zagovornica v madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss se je 26. februarja srečala s slovenskimi volivci v Budimpešti. Na forumu je spregovorila o aktualnih slovenskih zadevah in o razvojnih načrtih.

FS

Zagovornica pri državnem sekretarju

Slovenska zagovornica v madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss se je 4. marca srečala z državnim sekretarjem za cerkvene in narodnostne zadeve pri Uradu predsednika vlade Miklóšom Soltészom. Na delovnih pogovorih je sodelovala tudi gospa Eszter Kereszthegy, vodja oddelka za narodnostne podpore pri Uradu predsednika vlade. Na pogovorih so pregledali konkretne podpore, ki jih je prejela slovenska skupnost in razpravljali o nekaterih tekočih slovenskih zadevah.

FS

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Domau je prišla prva štokljja

13. februra je v Železni županiji v vasi Vassurány dolasela prva štokljja. Pred desetimi leti tašoga reda je še mrz pa velki snejg pokrivo zemlau. Te se je to zgauldilo tašo, ka pred časom se je domau prinesla štokljja, depa te je njej dosta bola žmatnejše bilau hrano sprajti kak gnesden. Največkrat so go vaščani polagali pa samo tak je leko živa ostala. Že gnauksvejta so tak držali, ka potistim, ka prva štokljja se pokaže, pomalek za njauv pride sprtolejt to. Pa tau je največkrat tak bilau, istina, ka tak rano so samo rejdko ali če so se kaj zmejšale, prinesle (priletele) nazaj.

Gnesden, nej zaman, ka se je vrejmen že fejst spremenilo, večkrat se zgodi, ka edne štokljje pri nas ostanejo pozimi, tak ka je sploy nej trbej polagati. Tau je zato mogauče, ka malo snega spadne, zemla pa voda sta samo malo zmrznjeni. Te »vogrske« štokljje se na tri kontinente odnesejo, tak 8000 kilomjetrov daleč od nas, največ ji odleti v Afriko, v državi Čad pa v Sudan.

Na Vogrskom vsevküp 5000-5500 parov štokkelj žive, stauga največ na sojaj ma gnejzda, na tisti, gde elektriko pelajo. Tau je zanje zavole navarno, če je draut nej izoliran, zato ka so velki ftiči pa se naletji ma zgoditi, ka k dvöma drauta nagnauk vcujpridejo pa je elektrika buje. Prvin so na rauraj, na drejaj pa na sterjaj mele gnejzde, gde je nej tak nevarno bilau, depa gnesden več negajo taši rauri pa streje to nej.

Štokljje so zaščitene zato, ka sploy dosta haska delajo nam, lidam, vküppoberejo müši, drauvne stvari pa pod kontrolo majo kak korate tak kače pa küškere, nej ka bi je preveč dosta bilau.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Janez Janša je postal novi predsednik slovenske vlade

Predsednik SDS Janez Janša je v državnem zboru na tajnem glasovanju dobil mandat za sestavo nove vlade. Podprlo ga je 52 poslancev, 31 jih je glasovalo proti, ena glasovnica je bila neveljavna. Po izvolitvi je prisegel kot novi predsednik vlade, ki bo vodil vladno koalicijo strank SDS, SMC, NSi in DeSUS. Glede na napovedi je Janšo podprlo 47 poslancev strank nove koalicije, torej vsi, razen poslanca SMC Janija Moderndorferja, predvidoma sta ga podprla tudi poslanca narodnih skupnosti, trije glasovi pa so najverjetneje prišli iz poslanske skupine SNS. Poslanci SAB glasovnic niso prevzeli.

Janez Janša je po izvolitvi prisegel kot predsednik 14. slovenske vlade. V nagovoru se je zahvalil tako poslancem kot tudi volivcem. »Zavedamo se, da so pred nami pomembni izzivi. Z odgovornim upravljanjem države in s povezovalno politiko smo jih sposobni premagati. Danes je bil storjen prvi korak,« je povedal novi premier, ki je še pred izvolitvijo poslanecem v razpravi predstavil koalicijsko pogodbo, v kateri so člani nove koalicije, kot je povedal, »izhajali iz aktualne situacije, da je premier Marjan Šarec z odstopom povzročil vladno krizo«, možnosti pa sta bili dve, ali volitve ali poskus oblikovanja nove večine v državnem zboru.

»Na prvem mestu, ko govorimo o strateških problemih te države, je demografija. Slovenija ima osmo najstarejše prebivalstvo na svetu, eno najstarejših v Evropi, starejše od evropskega povprečja, celotna Evropa ima ta problem, Slovenija je država z najvišjim demografskim tveganjem do leta 2050 na evropski celine,« je poudaril Janša in dodal, da se bo treba te problematike takoj lotiti, zato je prišlo do koalicijske zaveze o ustanovitvi demografskega sklada, v katerega se bo preneslo državno premoženje, kar ga je še ostalo, in se bo tam plemenitilo.

Zadnji zbaugom

Den 7. februar 2020 je v držini Szigeti Lacija v Budimpešti vekivečno žalost prineso. Marika Szigeti, najdragša žena, šla, depa na žalost nej dugo uživala v penziji. Beteg, vražji beteg! Nepričakovano go je v par mejsacaj premago, krepši

Slejdno našo srečanje na 45. oblejtnici, ka smo končali šaulo v domanjoj vesi, v Števanovci

mati pa babica, je odišla s toga sveta med angele v nebesa. Njena bogata, lepa, vesela živlenska paut se je skončala. Pa kak rada je živala! Že kak deklčina je furt vesela bila, furt se je smejala, za vse se zaistino vejdlja radüvati.

Šaloska, po deklšikom Bikki Marika, je v Števanovci rojena, osnovno šaulo je zgotovila 1968. leta. Bila je med prvimi, najbaugšimi učenci pa se je döjn za židano fabriko odlaučila. Že kak mlada dekla, 49 lejt nazaj, je spoznala svojga moža, dvajsti lejt stara bila, ka sta si življenje pred oltarom vküp povezala. Pa kak srečno! Živlenska paut go je daleč, v Budimpešto odpelala iz rojstnoga kraja, Slovenskoga Porabja. Za pet lejt sta dobila sina, s tejm njeno najveško veseldje. Sploj ga je rada mejla, vse je trpetala za njega, sledkar pa za vnuke ranč tak. V cejlom življenji je živala za svojo držino, rada je delala, flajsna je bila, vse je včnila, aj leko mirno, lepau pa v velkoj lübezni živejo vsi. Svojo lepoto je cejlo življenja zdržala. S svojim veseldjom, radostjov pa skrbjo je bila djedro držine. Kumar pet lejt nazaj je v penzijo pri-

bijo od njé. Kakšna düšna boleznen! Gda namesto toga, ka bi veselo svetili, go s püšli pa lübeznijo pozdravljali na njeni 66. rojstni den, so z žalostnim srcaum, skonznatimi očami pa z vejnci djemavali zadnji

Marika s svojim školnikom Rudimom Ungerom na srečanju v Števanovci

zbaugom od njé 25. februara 2020. Iskreno sožalje tak v svojom imeni kak v imeni vsej njeni sošolcov pa razredničarke Irene Pavlič, školnika Rudija Ungera. (od 1960. do 1968.) na števanoskoj šauli. Nepozablene spomine, stere smo doživeli med letoma 1960 pa 1968 pa na naši jubilejni srečanjaj, si zapremo v srcé. Draga Marika! Zbaugom! Počivaj vekivečno vu miru!

*Tekst pa kejpa:
Klara Fodor*

Pod Srebrnim brejgom ...

... vse ma biti, kak ne smej biti. Zakoga volo? Znova smetke nevolu dela. Telko ga geste, ka bi iz njega leko nouvi Triglav napravljali. Dobro, tou zdaj je šala gé. Depa kama aj tou vse, ka človek taliči, kama aj dé? Niške nej bi emo fabrike, v steroj bi se tou zažgalo, vsikši den pa se gezere pa gezere kil smetja znouva narodi. Kak bi se nekak iz toga smedjau, se šalo, se vsikši telko časa same gor vužgejo. Gnouk tam skrak mourdja, gnouk v prejgnjom slovenskom varaši, najbolje nazadnje pa je v Maribori gorelo. Tak bi leko prajli, ka smetke samo za sebe brigo ma. Če lidge neškejo, aj je kürimo v fabrikaj, se cejla ta grdstija sama gor vužge. Tou je skur tak, kak tista pripovej d o Mohamedi, ka pravi: Če goura neške k Mohamedi, un na gouro dé.

Slovenski parlament se je tö gor vužgo. Zaprav, tak je vroči gé, ka se čaka, sto dun prejk vlado vzeme. Kakoli že bau, edni do srečni, drugi menje veseli ostanajo. Depa že se vej, ka slovenska politična sprtolejt najbolje merna ne ostane. Najboukše bi bilou, ka edno dvejt leti brezi najbolje prejgnih vse ostane. Tau nas Belgija leko navči. Dvejt leti so se nej mogli zgučati, steri kormanj v roké vzemejo. Pa v etom časi je njihova ekonomija tak cvejla kak eške nigdar nej. Tau nas tadale leko navči, kak leko politika vse vküper zmejša, ka vse naaupek dé.

V Murski Soboti eden ogen tö neške doj vgasnoti. Lani so se lidgé smedjali ednoj starejšoj ženski, ka se je v mladoga dühovnika zalübila. Vse novine pa teveni so go pune bile. Majütala je s paperami, kak sta si z mladim libezenska pisma pisala. Bole je dühovnik gučo, ka je un takše nikak nej delo, bole je una tumačila, kak se njiva lüjbita. Na konci je kcujt k tomi svoje djau eške sobočki püšpek. Na teveni je povedo nikak tak, ka ženska je nej čijsta v glavej. Una ga je po tejm na biroviyo nut zglasila, aj njej püšpek plača, ka jo je užalo, zbantüvo. Kak se tou vse vküper pogasi, de se eške vidlo, če sploj takšen gasilec na taum svejti geste.

Eden ogen pa je do kraja doj vgasno. Od indašnje fabrike Mure je ranč pepeu nej ostanu. Se pa najdejo ništerni, ka vejo povedati, kak jo korona virus leko nazaj gor postavi. Tou pa zatoga volo, ka tisti fal delavci tam spodkar naše matere Zemle več dela ne dobijo. Niške nede več škeu tou küpüvati, ka se tam narejdi. Je tou sploj mogouče, ka beteg velko Muro nazaj gor postavi?

Srebrni brejg na tou nika ne povej. Un dobro vej, ka trbejt počakati pa de se po tom vidlo. Kak bi un tou nej vedo, vej pa duže gé na tom svejti kak pa lidge.

Miki Roš

Oroslan eške gnauk

Prvi porabski film Oroslan tadale po festivalaj ojdi. Prva pa, kak demo z njim na paut, trbejt gratulejrati njegovimi režiseri Matjaži Ivanišini za velko priznanje, ka ga je doubu slejgen den v mejseci februari. Vö so ga zgglasili za najboukšoga režisera za leto 2019 v Sloveniji pa tou ranč zavolo filma Oroslan. Tou priznanje se zove po Franci Štiglici, legendi slovenskoga filma.

Zdaj pa rejsan na paut! Po tejm, gda je iz festivalov v Srbiji, Španiji pa Italiji prišo, Oroslan se najprva v Romuniji stavi pa na Češkom, nej dugo do ga v Avstriji eške gnok na festivali vidli pa v Nemčiji, Angliji ranč tak. Najdale, kak de se zagnouk neso, je Južna Koreja.

Kak mi je vedo producent Miha Černec povedati, se paut tam daleč na drugom kraji svejta eške ne zgotovi. Mi Oroslni na njegvoj pauti vse dobro želejmo. Leko, ka se zmejs eške gnouk v Porabji tö stavi.

M. Roš

Slovenske ljudske pripovedi - nej samo za mlajše - 49.

Luka Mornar

Gnauk je živo eden človek, šteroga so zvali Luka Mornar. Vsikšo nedelo ma je žena lepau vöskefala klabük, ma zbiksala črejvle ino ga naravnala k meši. Vrkaj pred cerkvov je srečo svoje padaše, s šterimi se je pogučavo o deli ali o süüči, eden drugoma so si na znanje dali, ka je nauvoga. Večkrat se je med njimi stavo plebanoš tö ino pripovejdo ž njimi.

Luka Mornar je znau šteti ino pisati, zatok je držo, ka več zna od drugi moškova. S plebanošom se je večkrat pogučavo o žmetni pitanjaj, samo edno je nej mogo razmeti, tau pa je bila vöki-večnost.

Furt je spitalo plebanoša, kak je mogauče, ka človöki po smrti više ne pride, ka več na vöke nika nej trbej delati. Plebanoš ma je tomačo, ka je nej mogauče, ka bi nekakoma više prišlo biti v nebesaj. Lukani se je tau špajсно vidlo ino je sam pri sebi dosta o tom premišlavo. Eden februarški den je odišo na brejg po drva. Napravo je edno lepo brémeno, ga lüčo na pleča ino se napauto doj prauti vesi. Gda je prišo v dau, je stano, ka bi se malo zdenu. Doj je seu na travo ino si zbriso čelo, te pa je na drejvi začno spejvati eden ftič. Tak lepau je füčko, ka ga je Luka Mornar vörno posluššo. Eške nikdar v žitki je nej čüu takšo lepo spejvanje. Gda je ftič enjo, je Luka Mornar pá na pleča lüčo svojo brémeno ino se napauto v vés. Gda je dojprišo, se ma je vse nikam špajсно vidlo. Rami so ovak vövüdli, poštija je bila šurša.

»Gda ste pa vse tau napravili?« se je spitalo, »vej sem pa nika nej na pamet vzeu.«

Pri stüdenci so stale ženske, štere so si natakale vodau. Poklono se jim je, depa tak se ma je vidlo, ka je ne pozna.

Te je prišo na svoje dvoriške.

»Ka se pa je tü zgaidilo?« je pito naglas. »Odišo sem po brémeno drv, zdaj pa pridem domau ino je vse ovak!«

Gda ga je čüla edna ženska, štera je rauže polejvala, je staupila k njemi ino ga pitala:

»Koga iškete, oča, leko vam kaj pomagam?«

»Kak koga iškem? Vi povejte, što ste, ge sem Luka Mornar, vert v etom rami!«

»Žau mi je, oča,« je pravla ženska, »de je pa tau ram moje držine ino ge sem nikdar nej čüla za vaše ime.«

Luka Mornar je nej mogo k sebi priti.

»Zdaj dém doj k žipani,« se je čemeriu, »vidli mo, čena je iža!«

Napauto se je v kancelaj, de so pa tam nej najšli njegvo ime ino niške ga je nej poznó.

»Dém tagor na farof,« je pravo Luka Mornar, »tam piše, ka sem krščen!«

Gda je prišo na farof, je tam najšo ednoga mladoga dühovnika, šteroga je eške nikdar nej vüdo. Donk ga je pito:

»Bojte tak dobri, pa poglednite v svoje knige, če najdete moje ime. Ge pa stari plebanoš sva veukiva padaša, furt pripovejda-va o vökivečnosti. Ne morem gorpriti, ka se je zgaidilo. Gnes po obödi sem odišo na brejg po drva, pa sem nej biu müden. Samo zatok sem stano, ka bi posluššo ednoga ftiča, šteri je rejsan prelejšo spejvo. Istina, ka ne vej m povödati, kelko cajta sem ga posluššo, liki mislim, ka samo en par minutov. Depa donk, gda

sem se povrno v vés, je več nej bilau moji lüdi, moje držine, eške kamle več ne poznam! Tam spodik pri žipani več nega mojoga imena!«

Luka Mornar je samo gučo, dühovnik pa je isko v svoji knjigaj. Gledó je v té, gledó je v tiste, na konci je v edni tristau lejt stari knjigaj najšo dojpsisano ime Lukana Mornara. Cuj pa je bilau spisano, ka je en den odišo po drva pa se je več nikdar nej povrno.

»Kak je tau mogauče,« je völo Luka Mornar, »ka sem tistoga ftiča tristau lejt posluššo ino sem nej na pamet vzeu, kak brž čas leti?«

»Vidite,« ma je tomačo dühovnik, »vi ste tistoga ftiča spejvanje tristau lejt posluššali ino ga vam je nej više prišlo. Tak je z vökivečnostjov tö: gda štoj mrgé ino v nebesa pride, ma nikdar više ne pride, pa ne čüti, kak cajt leti!«

Na domanjó rejč obrno: -dm-
Ilustracija: -mkm-

Predsednik DSS se je predstavil komisiji

Komisija za narodnosti madžarskega parlamenta je na svojem zasedanju 3. marca sprejela več poročil in podprla nekaj pobud, med njimi Poročilo o položaju narodnosti na Madžarskem, ki je bilo sestavljeno na podlagi (2) odstavka 22. člena XXXVI. zakona o državnem zboru. Komisija je podprla civilno pobudo z naslovom »Kohezijske politike za enakost regij in ohranjanje regionalnih kultur.

Predsednica Zveze državnih narodnostnih samouprav Erzsébet Racsó Holler je komisijo seznanila s pripombami in mnenjem omenjenega združenja o novem nacionalnem šolskem kurikulumu.

Na tokratni seji je komisija prisluhnila predstavitev več predsednikov državnih narodnostnih samouprav, ob grškem, romskem in ukrajinskem tudi predsedniku Državne slovenske samouprave Karlu Holcu.

FS

... DO MADŽARSKE

Razpoke v sodelovanju opozicijskih strank

Vse več je razhajanj med opozicijskimi strankami, ki so ob lanskih občinskih volitvah nastopile precej enotno in zahvaljujoč tej enotnosti zmagale v Budimpešti in marsikaterem večjem mestu. Čeprav večina strank trdi, da lahko na parlamentarnih volitvah leta 2022 opozicija zmagale z enotno listo in s skupnim mandatarjem, so se v njihovem sodelovanju pojavile razpoke. Odnose med dvema levima strankama (Stranka socialistov in Demokrati forum) zastruplja borba za vodilno vlogo. Čeprav javnomnenjske raziskave kažejo na vse večjo prednost stranke bivšega premiera Ferenc Gyurcsány, se s tem socialisti nočejo sprijazniti. Še bolj jih moti, da so nekatere njihove prominentne osebnosti prestopile v Demokrati forum, katerega predsednik je dal vedeti, da se veliko ljudi iz stranke socialistov pripravlja na prestop v njegovo stranko. Desničarska stranka Jobbik pa se po zadnjem volilnem kongresu ubada z izstopi, saj je stranko zapustilo veliko prej vodilnih politikov, ki se ne strinjajo s politikom novega predsednika. Med temi je tudi Tibor Bana, parlamentarni poslanec iz Monoštra, ki se ne strinja z metodami vodenja stranke in s tem, da novi predsednik stranke ne sprejema kritik.

Madžarska družba še ni prebolela trianonske travme

Bolj se približujemo 100. obletnici podpisa Trianonske mirovne pogodbe, bolj se pozna, da večji del družbe še ni prebolel travme, da je država izgubila približno dve tretjini svojega ozemlja. Reprezentativna raziskava inštituta Publicus je ugotovila, da je od zadnje raziskave (l. 2018) naraslo število tistih, ki se strinjajo s trditvijo, da je bil Trianon največja tragedija madžarske zgodovine. Leta 2017 se je s trditvijo strinjalo 73 odstotkov vprašanih, letos že 83 odstotkov. Naraslo je tudi število tistih, s 45 na 54 odstotkov, ki menijo, da se nikoli ne smemo sprijazniti s takratno odločitvijo. Če pogledamo strankarsko pripadnost teh ljudi, ugotavljamo, da so večinoma člani ali simpatizerji FIDESZ-a in desničarskega Jobbika. Največ zavračajo to misel člani levo-liberalne stranke Demokrati forum.

»GNAUK TŪ BOLI, GNAUK TAM BOLI ...«

Pišta Žampar po izi Tjörni v Slovenskoj vesi žive z žanauv Eržikov. Dva mlajša mata,

sebe pa od družine. Gda sem dja mali bijo, kak se nazaj spumnim, samo Szondi bači so

Pišta (Žiga) pa Erži Žampar med prebiranjem stari kejpov

edno hčerko pa enga sina, depa obadva že posaba živeta. Srečo sem emo, gda sem je gorpoisko, zato ka ranč predmenov so domau prišli iz Va-

meli mašin, pa če je trbelo, te so oni doladjemali.«

- *Mate dva sploj stariva tjejp, gde je lüstvo dolavzeto. Tau vetje, ka sto so tej?*

Pišta kak regrut (v zadnjov vrsti prvi z lejeve)

raš. Gda sem je proso, aj mi stare kejepe pokažejo, Eržika edno leseno škatülo naprejvzela. Ta je puna bila s starimi kejpji, bili so taši med njimi, od steri so še domanji nej znali sto je na kejpji.

- *Pišta, eden najstarejši kejp od vas je tisti, več ji vejn tak nega, gda ste v kratki lačaj dolavzeti. Gde je tau bilau?*

»Tau je tam bilau, kak je kulturni daum, tam je eden taši gradecbijo. Nevejm, ka je moglo biti, ka sem tak vönaravnjeni, depa tau vejm, ka so me Szondi bači dolavzeli, steri so tū više nas bili doma. Tistoga reda še nej tak bilau kak zdaj, ka vsikši puno tjejpov ma od

Zdavanjski kejp s prščaji pa starašicami, svadbicami pa družbani

»Na ednom tjejpji so moja baba pa dejdek pa dva sina, višeši je moj oča. Na drugom starom tjejpji je pa moja mati, obadva tjejpja je fotograf delo. Tau se

vidi, kak tam lüstvo stoji, kak je zadjen tau (ozadje) vönapravljeni, aj lepše kaže, depa tau, ka sto pa gde sta se redla kejpa, tau ne vejm.«

- *Drugi kejp od vas je tisti, gda ste že regruti bili, steri ste vi na kejpji?*

»V zadnjov redej na lejvoj strani sem dja, na srejdji pa Földini Laci, če ga poznaš. Če dobro vidim, te med tejmi so že na žalost štirdje pokopani, ka smo te regruti bili. Tau je v krčmej bilau dolavzeto, gda smo domau prišli. Na srejda na tjejpji Baratkovič Matji bači sedijo, zato ka oni so bili tanačelnök (predsednik krajevne skupnosti).«

- *Ka je bilau predpodnevom pa zadvečerek, dočas ka ste nazaj domau prišli?*

»Bila edna komisija, gde si se dola mogo razmetati cejlak do nagoga. Tam so te poglednili, če si nej betežen pa vse fele so te spitavali, še tau tö, če maš kakšno žlato ali od svoje družine vanej na tihinskem.«

- *Ka je bilau v krčmej, gda ste domau prišli?*

»Dočas so z daumi stariške djesti prinesli, piti je pa tak bilau. Gda smo se nadjeli pa malo nika spili, potistim se je paradija začinila, do zazranka smo plesali pa se veselili.«

- *Na tretjom kejpji je vašo*

je šestdesetšestoga bilau, gda sva se miva ženila. Gostüvanje je nej pri nas bilau, kak sem dja doma bijo, liki tam, kak je žena bila.«

Pišta kak mali pojbiček

rdeče lice mave.«

- *Mate eden družinski kejp, gde ste vsi dolavzeti.*

»Rejdko se taši tjejp napravi, depa na taum tjejpji smo vsi

Na kejpji stari stariške, višeši pojep je oča od Pište

- *Dobro gostüvanje je bilau?*
»Dobro, depa vejš, kak je tau, na drugom gostüvanji biti je vsigdar baukše kak na svo-

štirdje nagnauk dolavzeti, mivadvpa pa sin pa hčerka, tau je še te bilau, gda sta doma bila.«

- *Je eden taši kejp, gde teti-*

Eržika (s prave) s padaškinjo Kati

jom. Velko mesto nej bilau, zato ka samo edno pa pau iže so meli doma. Edno ižo smo vöspatjivali, samo omari so ostali, pa tam smo te večerdjo meli, sledkar pa še plesali, tak ka stejska bila. Najprvin smo na zdavanje šli, te doladjemat k Tanaina, te smo v krčmau šli, gde smo do paunauči bili. Po paunauči smo te domau šli na večerdjo pa te do zranka smo tam tapili pa plesali.«

- *Eržika, je eden kejp, gde ste vi dolavzeti pa še edna druga dekla, sto je ona?*

»Tau je moja padaškinja Ne-guš Kati. Te so še črni, bejli tjejpji bili, depa nikak so je itak vöfobarbali, vidiš, kak lejepe

ca stojijo pri žigulini, sto je ona?

»Tau je naša baba dolavzeta pri prvom našom avtoni, steri je eden zeleni žiguli bijo. Tistoga reda je žiguli sploj dober avto bijo, mena se je sploj vido, vsigdar nas je odpelo pa nazajripelo, kama koli smo šli.«

- *Kak gledate te kejpje od mladi lejt do gnesden, ka vam na misli pride?*

»Tau nam na misli pride, kak brž smo stari gratali, zdaj ka smo v penziji, zdaj pa še bola čas dé, vrag tašo še nej vido. Zdaj, gda bi že malo baukše bilau, zdaj je pa tak, ka gnauk tū boli, gnauk tam boli.«

Karči Holec

Indašnje so prenesle v moderno

Papirnate rauže iz krep papirja v nauvi obliki

Konca februara so se v organizaciji Slovenske zveze začnile rokodelske delavnice (tri) v Slo-

uđeženke papirnate rauže za zdavanske prilike (zdavanske korine), štere so redle z železnimi

ce Pomurskoga muzeja Murska Sobota, delale nauve oblike rauž iz krep papirja. Vse ženske, ka so prišle na delavnice, so flajnsno delale, se dosta nauvoga navčile, ka do leko pri svojom deli nūcale v prihodnje.

Jelka Pšajd, etnologinja Pomurskega muzeja, je povedala, da je do sodelovanja prišlo prav s pomočjo Gyöngyi Bajzek, stera je lani ali ta prvo leto, gda so bili iz soboškoga muzeja v Slovenskom daumi, vidla, kakšni pūšeu so prinesli za dar. Tau se je njej povidlo, pa je mislila, ka nej bi naaupek bilau, če bi se tau našim ženskam tō pokazalo. »Mi v soboškom muzeji dobro znamo, ka vaše ženske tō znajo rediti korine, kelko sem gez vidla, indašnje korine,« je pripovedala Jelka. »V muzeji skerbito za tau, ka naša indašnja erbija se ohrani (nesnovna dediščina). Korine so ženske inda v vsakšoj vesi delale, najbolje za gostiuvanje, za borovo gostiuvanje, pa redile so korine za vejnce, če so starci mirali. Inda so dosta toga namakali v loj. V muzeji smo se tak zorganizirali, ka se vsakši mejsec dvakrat dobivlamo, ženske pridejo v muzej pa te redimo rauže. Kak etnologinja sem pa tūdi mejla željo, ka napravimo nekaj nauvoga, modernoga, ka bi leko tūdi gnesden tau ponūcali,« je pripovedala Jelka Pšajd med

navčile napraviti takšne »moderne« rauže, stere so prvin nej poznali. Tau smo si leko poglednili pri stolaj, pri vsakšom so ovakše rauže delali. Ema Lončar je izde-

dja ešče nej redla, pa me tau zanima. Vsigdar se leko kaj nauvoga navčiš. Dobro je, ka so prišle ženske iz Sobote, sploj pa ka zdaj delamo sprtolejšnje

Na prvaj delavnici so pod vodstvom Milene Zelenik delale uđeženke papirnate rauže za zdavanske prilike (zdavanske korine)

venskem daumi v Varaši. Na delavnice se je zglasilo 13 žensk, od mladi do starejši. »Za našo organizacijo je tūdi važno, aj se ta stara obrt ohrani, gordrži,

maudlami pa namakale v vosek (loj). Bilau jim je v čast, ka ji je včila takša erična ženska, šteta je za svoje izdelke leta 2002 od Obrtne zbornice Slovenije (Kisi-

Sombotelčanke na drugoj delavnici

obenem pa ponūjamo možnost za vse tiste lidi, stere briga, kak se leko navčijo nauve tehnike pa oblike pripravljanja rauž iz krep papirja,« je povedala sekretarka Slovenske zveze Gyöngyi Bajzek.

»Vsakšo drugo leto se organizira borovo gostiuvanje v Porabji, gé tūdi nūcajo dosta rauž, zdavanski korin pa vencov. Vūpamo, ka za naslednje leto, gda mo meli borovo gostiuvanje, naše ženske do že pripravlene na tau, ka s svojimi nauvimi formami rauž do leko kinčale baur pa redle pūšle za svablice pa korine za družbane,« se je vūpala sekretarka.

Na prvaj delavnici so pod vodstvom Milene Zelenik delale

Narcise in krokosi z druge delavnice

pari Kamara) dobila certifikat, ka lepe pa kvalitetne stvari dela, od leta 2012 pa je Milena vpisana v register žive kulturne erbije.

Drugo paut so vkūper z ženskami, stere so članice skupine Roži-

tejm, ka so ženske flasno delale. Zatok so te začnili vkūper delati z likovnimi pedagogi pa z enim umetnikom (művész), steri tau malo ovak vidijo, bole moderno. Oni so njim pomagali, ka so se

Korini, kakše so gnauksvejta meli na gvant piknjene, gda je zdavanje bilau

lovala mak (pipacs). Slavica Bertalancič zvončke, Marjeta Andrejek pa Zorica Županek trnjove rauže, Elizabeta Horvat narcise,

rauže tō. »Marijana Kovač: »Moja mati (Ana Unti) je tō trno dosta rauž znala napraviti, ge sem ji

Glavni organizatoriki delavnice: sekretarka ZSM Gyöngyi Bajzek in etnologinja iz Sobote Jelka Pšajd

Anica Crnkovič pa krokuse. Vse ženske iz Murske Sobote so z veseljom pokazale, kak one delajo korine, vse so pa bile fejest ponosne (büszkék) na tau, ka vsakšo drugo leto ojdijo na Vransko, ta, gde je vseslovenska razstava papirnatih rauž.

Indašnje so prenesle v moderno, njine rauže se odavlejo tō. Jelka njim pa tanačiva, naj te rauže nikak ne dejejo v kakšnji stari štichlin ali pisker, naj ji dajo v kakšno tenko glažojnasto vazo, etak do gratale okras moderne sobe tō.

Porabske ženske so tō trno zadovolne bile, ka so se leko kaj nauvoga navčile. Iluš Časar: »Rada sem, ka sem prišla, ka tū vidim takše rauže, ka sem

zatok tō pomagala, samo ka te sem eške delat odla pa sem nej vsigdar čas mejla, zdaj sem pa rada, ka sem leko prišla pa se leko kaj navčim.«

Tri srejde je trno veselo pa živo bilau v Slovenskom daumi, na delavnice so nej samo iz Porabja prišle ženske, liki iz Sombotela tō. Organizatorge so tō zadovolni bili pa se zahvalili »kolegicam« iz Sobote:

»Hvala za večlejtno dobro sodelovanje Pomurskomi muzeji Murska Sobota, posebej tūdi etnologinji Jelki Pšajd, ka tūdi letos so nam bili na pomauč pri izvedbi rokodelski delavnice,« se je zahvalila Gyöngyi Bajzek.

Tekst in slike: Gyöngyi Bajzek in Marijana Sukič

REFORME DVEJ RAZSVETLJENI CESAROV ZA MODERNIZACIJO

Pauleg toga, ka bi Vogrsko kraljestvo znauvič napunila z lidami, se je cesarica ino kralica *Marija Terezija* dosta trüdila za tau tö, ka bi rosag modernizerala. Oprvim je vpe-lala takše carine (vámok), ka bi bole bogate avstrijske krajine svoje industrijske produkte ležej odavale na Vogrskom (tekstilije, škéri pa mašine), pa ka bi madžarski pavri ležej v avstrijske dežeze pelali, ka so na zemlej pripauvali (sildje, dvan, vuno, vino, depa živo maro tö).

Marija Terezija s svetov kronov - »Birke trbej krmíti, če je škémo briti« - je mejla šegau gučati

Če rejsan je tak v našom tali Monarhije agrarno delo glavno ostalo, je pauleg tradicionalni cejov vsikdar več tekstilni, židani, ledarni pa porcelanski manufaktur bilau. Na konci 18. stoletja so v rosagi delali v kauli 125 takši veštaukaj, od šteri pa je skoro vsikši samo menje kak dvajstim lidam delo dau.

Zavolo kolonizacije so slobaudni grünti pomalek sfaldjavali, zatok so gospaudge na bole modernom zahodnom tali Vogrske začnili vekšati svoje marofe, od svoji pavrov pa terdjali vsikdar več tlake (robot). Skoro vsikšo leto je vövdarila kakša rabuka, zatok se je cesarica odlaučila, ka pavrom ležejši žitek napravi.

Leta 1767 je Marija Terezija vödala urbarno rendelüvanje, štero je za eden cejli grünt ednoma pavri naprejspisalo: na keden 1 den tlake z márov ali 2 dneva z rokauv, edno devetino pauva, za dar na leto 2 piškenca, 2 kopuna, 12 djajec pa 1 kilo zmauč - za vsakši 30 grüntov pa edno tele. Zvün toga so mogli pa-

vri za vsikši ram plačati 1 forint »porca na dim«, donk pa je bilau vse dosta ležejše kak prva. Nauvi réd je pomago

600 gezero paverskim držinam v 7600 vesnicaj. Cesarica je znala, ka more svojo lüstvo vönavčiti tö. Tistoga ipa so na srejdnji pa visiki šaulaj najvejšo mauč meli ježuiti, v rokaj so držali več kak polonje katoličanjski gimnazij. Gda je rimski pápa leta 1773 razpüsto ježuitski red, so njine šaule prejkvzeli drügi katoličanjski baratke, med njimi piaristi, frančiškani, cistercijani ino benedik-tinci. Protestantskim šaulam se je v tom cajti lagvo godilo, visiko šaulo so ranč edno nej meli.

Na šaulske reforme Marije Terezije je krono dalo rendelüvanje »Ratio Educationis« z leta 1777. Na prvom štauki so bile tzv. »ljudske šaule« z ednim škonikom po vesnicaj, z dvöma po trgaj ino s trejmi po varašaj. Takši je bilau na Vogrskom više štiri gezero, tak je v vsikšoj drügoj madžarskoj vesnici bila šaula. Škonicke so bili lotaroške, dühovniki, kantori, zvonari ali stari dijacke, zvün včenjá štenjá, pisanja pa računanja so mogli s svo-

ji šaularov dobre krščenike tö narediti. Včenjé je bilau v maternoj rejči.

Prva tri lejta srejdnje šaule so bila »mala gimnazija«, slejdnjivi dve pa »veuka gimnazija«. Dijaki so se od svojoga desetoga leta latinski včili, depa vse več praktičnoga: o geometriji, zgodovini, geografiji ali naturi. Vöronavuk je biu v nemškoj rejči, vogrsko gramatiko so se tam tö nej včili.

Po več madžarski varašaj so oprli »kraleske akademije«, na šteraj so se dve leti za gimazijskoga škonika, sledik pa za delo v kancelajaj včili. Edna sama prava univerza na Vogrskom je leta 1784 z Nagyszombata (Trnave) v Pešt prišla, v cejlom 18. stoletji pa se je najmenje 3-4 gezero madžarski štanderov šaulalo na erični univerzaj po Evropi.

Marija Terezija se je dosta spravlala z zdravdjom pa pravicami svojoga lüstva tö. Naprej je spisala, ka more vsikša županija meti ednoga vönavčenoga padara, vsikši okraj (járás) pa edno veško babo. Padarge so mogli vnoči-vodnék pripravleni biti, srmake pa šenki vračiti. Na birovijaj so več nej smeli mantrati otaužene, leta 1768 je cesarica dozapovödala, ka bi saudili čalaricam.

Marija Terezija je mrla novembra 1780, v svojom 64. leti starosti. V štirideset lejtaj svojoga kralüvanja se je trüdila, ka bi razločki med njenimi rosagi menjši gratali. Držimo go za edno najvejšo habsburško cesarsko peršono, ovak pa je med vsejmi ženskami gvüšno tista, štera je največ napravila za Vogrsko.

Jožef II. - nej kak njegva mati - je sto sploy naglo vpelati svoje razsvetljene (felvilágosult) absolutistične reforme. Nej je sto, ka bi ga pri tom nazajdržali, zatok se je nej dau kronati (zvali so ga »krau s

klabükom«), nikdar je nej vküppauzvo državni djilejš. Na začetki svojoga kralüvanja se je največ spravlo z vörami: v svojom »tolerancnom patenti« (türelmi rendelet) je leta 1781 dosta pravic dau protestantom ino pravoslavcom. Oprvim je

Jožef II. - »krau s klabükom« - je dobro premislo svoje reforme za modernizacijo Monarhije

vsikši stau, kisnej pa že vsikši petdeset protestantski držin leko dühovnika mejlo, zozidali so leko svojo šaulo, farof ino cerkev - če rejsan ta slejdnja je nej smeja na ulico gledati, ino brezi töрма pa zvona je mogla biti.

Jožef II. je brodo, ka je Cerkev tö pod rosag valon: razpüsto je meniške réde, šteri so se nej s šaulami ali špitalami spravlali, tau je bilau 1.500 baratov v 140 klauštraj. Zapro je püšpekove seminarare, doj je zapovödo prauške ino procesije. Z ednim rendelüvanjom je Židauvom dopüsto, ka küpijo zemlau, se spravlajo z meštrijami ino opérajó svoje šaule.

Od leta 1783 je želo cesar vsikšo krajino svoje Monarhije za gnako napraviti. Leta 1784 je uradni gezik na Vogrskom tö nemški grato, naprej so ga spisali v kancelajaj, depa pomalek v šaulaj ranč tak. Županije so zgübile svoje pravice, Vogrsko so na

deset, Erdeljsko pa na tri krajine raztalali. Leta 1784 so začnili vküppisati »kataster«, lišto grüntov, ka bi vpelali plačevanje porcov za nemešnjake tö. Pred birovijov je vsikši človek gnaki grato, zbrisali so štrafanje na smrt. Leta 1785 je Jožef II. vödau rendelüvanje, s šterim je vsikšoma tlačani (jobbágy) dau pravico oditi k drügoma gospaudi ino slobaudno odebrati slüžbo. Pavri so leko od tistoga mau cejlo leto odavali svojo vino ino drügi pauv ranč tak, devetino ino desetino pa so donk mogli dale plačüvati.

Slejdnje vekše rendelüvanje (patent) cesara je vöprišlo febraura 1789, v šterom je naprejspiso poberranje porcov po vsej grüntaj. Vsikši - če je nemešnjak ali paver - je mogo 12 procentov od svoji zaslüžkov nutplačati, tau je znamenüvalo, ka je pri tlačana od tistoga mau ostalo skoro 70 procentov penez.

Tau pa so madžarski stanovi (rendek) več nej mogli trpeti - nej je dojšlo, ka je krau vpe-lo nemški gezik, jim je eške stare pravice tö vkrajzveu. Tistoga ipa so Habsburgi vküper s carskov Rusoškov pá bojno prauti Törkom začnili, zatok, če bi prišlo do edne vogrske rabuke ali bojkota, bi leko Monarhija pá vrazmo spadnila. Tau je čüto že betežen Jožef II. tö, zatok je en mejsec pred svojov smrtjov - zvün patentov o vöraj, dühovniški šaulaj ino tlačana - vsa svoja reformna rendelüvanja nazajzveu.

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

OD 13. MARCA DO 19. MARCA

PETEK, 13.03.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, 14.30 Globus, 15.20 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.55 TV-izložba, 16.10 Yeal rešuje gozd, kratki dokumentarni film, 16.25 Varuška nindža: Kdo si?, nizozemska nadaljevanka za mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, 18.15 Pujsa Pepa: Športni dan, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Kinoteka: John Ford, mož, ki je iznašel Ameriko, francoski dokumentarni film, 0.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.20 Napovedujemo

PETEK, 13.03.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.05 Videotrak, 9.50 Slovenski magazin, 10.30 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 11.00 Dobro jutro, 13.20 Prislunhimo tišini: Slabo slišim, kaj zdaj?, 13.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 1. vožnja, 14.55 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.25 Biatlon - svetovni pokal: sprint (Ž), 16.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 2. vožnja, 17.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, kvalifikacije, 19.20 Videotrak, 20.05 Francozinje, francoski film, 22.00 160. obletnica rojstva Huga Wolfa (*13.3.1860-†22.2.1903) Hugo Wolf: Corregidor, posnetek komične opere iz SNG Maribor, 0.10 Zadnja beseda!, 0.45 Videotrak, 1.15 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, kvalifikacije, 2.40 Info kanal

SOBOTA, 14.03.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.30 Osvežilna fronta: Počeni, 10.55 Ugriznimo znanost: Pesek, oddaja o znanosti, 11.25 TV-izložba, 11.40 Tednik, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.00 Sveti prostori: Azijski templji - ljudje, narava in bogovi, francoska dokumentarna serija, 15.55 Ekipa Bled, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Alpe-Donava-Jadran, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Hej, hej, Šapice!: Nova klubska hišica, risanka, 18.45 Mandi: Žabec, risanka, 18.55 Dnevnik, 19.15 Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.20 Prevara (V.), ameriška nadaljevanka, 22.25 Poročila, Šport, Vreme, 22.50 Sedmi pečat: Dan gneva, španski film, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SOBOTA, 14.03.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 8.00 Avtomobilnost, 8.35 Alpski magazin, 9.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 1. vožnja, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 1. vožnja, 12.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 2. vožnja, 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 2. vožnja, 14.25 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski kros, 15.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 16.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, ekipna tekma, 18.15 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, sprint, 20.00 Nogomet - državno prvenstvo: Domžale : Maribor, 26. kolo, 22.25 Biatlon - svetovni pokal: nasledovalna tekma (M), 23.00 Circom Regional: Mrtva sezona, koprodukcijska magazinska oddaja, 23.40 EPP (Ekonomsko propagandni pop), koncertni dokumentarec, 0.50 Videotrak, 1.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, ekipna tekma, 3.20 Info kanal

NEDELJA, 15.03.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Govoreči Tom in prijatelji, 10.10 Žogomet: Situžoga, avstralska otroška nadaljevanka, 10.35 TV-izložba, 10.50 Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije in Nika Gorič (A. Vivaldi), 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha, 12.05 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.45 Na lepše, 15.10 Neverjetna zgodba poštarja Ferdinanda, belgijsko-francoski film,

17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Muk: Ptičja pesem, risanka, 18.55 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 V imenu ljudstva, slovenska nadaljevanka, 21.00 Intervju, 21.45 Poročila, Šport, Vreme, 22.15 iOtok, dokumentarni film, 23.45 Operne arije: Basist Saša Čano, 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

NEDELJA, 15.03.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.20 Videotrak, 7.00 Duhovni utrip, 7.15 Od Rusije do Irana - prečkanje divje meje, potopis, 8.00 Glasbena matineja: Slovenski ljudski plesi: Bela Krajina (Metlika, Črnomelj, Vinica), 8.30 Ambienti, 9.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 1. vožnja, 10.25 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni slalom, 11.15 Nogomet - evropska liga: vrhunci osmine finala, 11.45 Vrhunci evropskega prvenstva v rokometu 2020, 12.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 2. vožnja, 13.20 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 14.30 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni slalom, ekipna tekma, 15.10 Biatlon - svetovni pokal: mešane štafete, 16.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, 18.20 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, sprint, 20.00 Žrebanje Lota, 20.10 Dinastije: Tigri, koprodukcijska dokumentarna serija, 21.00 Abba za vedno, britansko-švedska dokumentarna oddaja, 21.55 Vikend paket, 23.10 Kaj dogaja? Z Jonasom, 23.40 Videotrak, 0.35 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, 2.20 Info kanal

PONEDELJEK, 16.03.2020, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Profil: dr. Mira Omerzel Mirit, 14.15 TV-izložba, 14.30 S-prehodi: Potvarjanje zgodovine, 15.05 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.15 Dober dan, Koroška, 15.45 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Malčki: Divine kaprice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Opus: Evropska prestolnica kulture Reka 2020, 23.30 Glasbeni večer, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

PONEDELJEK, 16.03.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.40 Videotrak, 10.25 Otroški program: Op! 11.00 Obzorja duha, 11.35 Dobro jutro, 14.00 Dober dan, 15.00 Himalajski vrhovi treh Slovencev, dokumentarni feljton, 15.40 Na lepše, 16.15 Prava ideja!: Saša Božič, coachinja, 16.50 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.50 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 18.55 Nogomet - evropska liga: napoved kola, 19.25 Videotrak, 20.00 Od Rusije do Irana - prečkanje divje meje, potopis, 20.55 Dediščina Evrope: Victor Hugo - državni sovražnik, francoska nadaljevanka, 21.50 Erdogan - izvoljeni sultan, francoska dokumentarna oddaja, 22.50 Zahtevam most, pripada mi!, kratki igrani film, 23.20 1/2, kratki igrani film AGRFT, 23.50 Videotrak, 0.20 Info kanal

TOREK, 17.03.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.25 TV-izložba, 14.45 Duhovni utrip, 15.00 TV-izložba, 15.15 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 15.45 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 A veš, koliko te imam rad: Ples v mesečini, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Libanon - država kot talka, nemška dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Pričevalci: Cilka in Marko Modrijan, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Napovedujemo

TOREK, 17.03.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.00 Videotrak, 10.45 Opus: Evropska prestolnica kulture Reka 2020, 11.15 Dobro jutro, 13.50 Dober dan, 14.30 Alpe-Donava-Jadran, 15.00 Avtomobilnost, 15.45 Pianist v belem, portret dr. Pavla Kornhauserja, 16.50 Joker, kviz, 17.50 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 18.55 Moja soba: Zadnja,

resničnostna oddaja, 19.25 Videotrak, 20.00 Temna stran razkošja, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Prava ideja! 21.40 Nova Planica, dokumentarni film, 22.40 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, sprint, 0.25 NaGlas!, 0.40 Zadnja beseda!, 1.25 Videotrak, 1.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, sprint,

SREDA, 18.03.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.35 Osmi dan, 15.10 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.40 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.50 TV-izložba, 16.05 Male sive celice: OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica in OŠ Gornja Radgona, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Naravni parki Slovenije: Geopark Karavanke, 3. del, dokumentarna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem, 18.05 Zmedi gre v Zakajzato: Lizijini ključki, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Lucia de B., nizozemski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Sveto in svet, 23.50 Naravni parki Slovenije: Geopark Karavanke, 3. del, dokumentarna oddaja, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 18.03.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 7.45 Videotrak, 8.30 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 9.20 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 10.10 Videotrak, 10.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 11.40 Dobro jutro, 13.55 Dober dan, 14.40 Ambienti, 15.05 Vikend paket, 16.25 Ugriznimo znanost: Kako na smučeh skočiti čim dlje, 16.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 17.35 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 18.15 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 19.15 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Planica 2020, oddaja o svetovnem prvenstvu v smučarskih poletih, 20.35 Oddajniki in (dobre) zveze, dokumentarni feljton, 21.15 Moje mnenje, 22.05 Deklina zgodba (II.), ameriška nadaljevanka, 23.10 Jeklene ptice nad Idrijo, dokumentarni film, 0.05 Videotrak, 0.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (M), 1.30 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 2.25 Info kanal

ČETRTEK, 19.03.2020, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Brez meja - Határtalan, 15.40 TV-izložba, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, 18.00 Sovice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Dediščina Evrope, francoska nadaljevanka, 0.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

ČETRTEK, 19.03.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.25 Videotrak, 9.10 Naravni parki Slovenije, dokumentarna oddaja, 9.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 10.45 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski poleti, kvalifikacije, 12.35 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (M), 13.35 Nova Planica, dokumentarni film, 14.25 Joker, kviz, 15.15 Prišla je sreča (I.), italijanska nadaljevanka, 16.15 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 16.45 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (M), 17.45 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski poleti, kvalifikacije, 19.00 Fircologi: O dvojcih, risanju po nohtih in izvalitvi jajc, mozaična oddaja za otroke, 19.25 Videotrak, 20.00 Planica 2020, oddaja o svetovnem prvenstvu v smučarskih poletih, 20.30 Nogomet - evropska liga: napoved kola, 20.55 Nogomet - evropska liga: osmina finala, povratna tekma, 22.50 Planica 2020, oddaja o svetovnem prvenstvu v smučarskih poletih, 23.30 Nogomet - evropska liga: vrhunci povratnih tekem osmine finala, 0.00 Ambienti, 0.30 Slovenska jazz scena, 1.20 Videotrak, 1.50 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski poleti, kvalifikacije, 3.10 Info kanal

Srečanje z učitelji

Lektorica Mojca Jesenovec, ki je v Sombotel napotena preko programa Slovenščina na tujih univerzah, se je 2. marca sestala z ravnateljicama in

večino učiteljev obeh dvojezičnih osnovnih šol, z vzgojiteljicami iz vrtca na Gornjem Seniku in učiteljem slovenskega jezika na osnovni in srednji

šoli v Monoštru, srečanja pa sta se udeležili tudi ravnateljici obeh monoštrskih šol, kjer se poučuje slovenščina.

PRI PAVLOVI HIŠI SO MLADI USTVARJALI GRAFITE

Dobrodelno društvo Four Elements, ki se angažira na področju mladinske kulture, je pod vodstvom grafitarja in umetnika Backa priredilo čezmejno delavnico na Gimnaziji BORG v Bad Radkersburgu in v Mladinskem centru v Gornji Radgoni, ki se je zaključila na dvorišču Pavlove hiše v Potrni, kjer so mladi izdelane

ideje grafitov pršili na barvne stene oziroma panoje. Predsednica Kulturnega društva Člen 7 za avstrijsko Štajersko-Pavlova hiša Susanne Weitlaner je pojasnila, da so dogodek pripravili v sodelovanju z Inštitutom za umetnost v javnem prostoru, in sicer kot zaključno prireditev razstave z naslovom Transborders: »V različnih krajih na meji med Slovenijo in Avstrijo se je 29. avgusta lani začel 72-urni festival. Umetniki so ob meji, od jugovzhodne Štajerske oziroma meje z Goričkim pa vse do meje pri

Šentilju, štiri dni ustvarjali. Ob reki Muri in njenem pritoku Kučnica so razporedili stalne terčasne instalacije in intervencije, sledili pa so tudi performansi. Oktobra smo potem v Pavlovi hiši odprli razstavo, na kateri je bilo poleg nekaj umetnin predstavljeno še dokumentarno gradivo razstave Transborders.« Sicer pa je Društvo člen 7 za avstrijsko Štajersko-Pavlova hiša skupaj z Društvom avstrijsko slovenskega prijateljstva v Gradcu podprlo pobudo, da bi v enem od tamkajšnjih vrtcev jeseni zaživela tudi dvojezična, slovensko-nemška skupina, in sicer samo za otroke staršev, ki imajo stalno bivališče v štajerski prestolnici. Po popisu iz leta 2001 je na avstrijskem Štajerskem, vključno z Gradcem, slovenščino kot občevalni jezik navedlo okoli 2200 ljudi, vendar pri tem niso ločevali med pripadniki avtohtone slovenske manjšine in tistimi, ki so se priselili in govorijo slovensko.

Tekst in fotografiji: Silva Eöry

KŪHARJEVA SPOMINSKA HIŠA
NA GORNJEM SENIKU
(cerkvenozgodovinska in etnološka razstava)
Odperta ob torkih in četrkih
od 14. do 18. ure,
ob sobotah od 10. do 14. ure.
Kontaktna oseba: Ibohya Neubauer
Tel.: +36-30-6088-695
E-mail: kuharemkahaz@jupinet.hu
Vodstvo v slovenščini!
Vstop brezplačen!
Naslov: H-9985, Gornji Senik, Cerkevna pot 11.

www.radiomonoster.hu

SLOVENC.I.HU

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB